

Muz 1050

ZMKA. TUD. KÖRNY. TÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 1311

1912. évi 9617/eln. számhoz. — Rendeleti Közlöny a m. kir. honvédség számára. — Szabályrendeletek 24. sz. 1913.

E—11-hez. 1. függelék.

(Tervezet.)

ELLENŐRIZVE 1975.

Leltározva 2010

UTASÍTÁS

A M. KIR. HONVÉDSÉGI CSAPATISKOLÁK
SZÁMÁRA.

FÜGGELÉK.

A M. KIR. HONVÉD KERÜLETI TISZTI ISKOLÁK.

BUDAPEST

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1913.

1556

Fr 1556-2

Muz 1050
150

1912. évi 9617/eln. számhoz. — Rendeleti Közlöny a m. kir. honvédség számára. — Szabályrendeletek 24. sz. 1913.

E-11-hez. 1. függelék.

(Tervezet.)

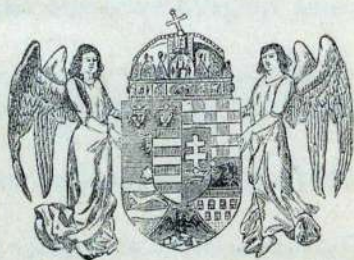
UTASÍTÁS

A M. KIR. HONVÉDSÉGI CSAPATISKOLÁK

SZÁMÁRA.

FÜGGELÉK.

A M. KIR. HONVÉD KERÜLETI TISZTI ISKOLÁK.

M. kir. Zrinyi Miklós Akadémia
könyvtára
Pécs.

BUDAPEST

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1913.

1931. évi 9617. sz. rendelet a köztudományi könyvtárakról és a könyvtárügyről

K. 11-bet. I. Tüske

1931. évi 9617. sz. rendelet

UTASÍTÁS

A M. KIR. HONVÉDELMEI ÉS KÖZTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

374/1931

M. KIR. HONVÉDELMEI ÉS KÖZTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

K-2 1/2

M. kir. Honvédelmi és Köztudományi Könyvtár

BUDAPEST

1931. évi 9617. sz. rendelet a köztudományi könyvtárakról és a könyvtárügyről

E-11-hez. 1. függelék.

(Tervezet.)

Utasítás

a m. kir. honvédségi csapatiskolák számára.

Függelék.

A m. kir. honvéd kerületi tiszti iskolák.

I.

Rendeltetés és szervezés.

A főhadnagyok egységes továbbképzése a katonai tudományok azon ágazataiban, amelyek a csapatnál a további eredményes szolgálatteljesítéshez szükségesek. 1. Cél.

Azon katonai ismeretek bővítése és megszilárdítása, amelyek a főfegyvernemek harc- és küzdelem módjának, valamint ezek együttműködésének teljes megértéséhez szükségesek, amennyire ez az alsóbb csapatvezetéssel — bezárólag egy a hadosztály keretében levő csoportig (és egy valamennyi fegyvernemből álló különítményig) — összefüggésben áll. 2. Tancél.

A tantervet a honvédelmi miniszter állapítja meg (lásd a függelékét). 3. Tanterv.

A honvédelmi miniszter minden évben megjelöli azokat az állomásokat, amelyek november 1-étől június végéig egy- vagy több-osztályú kerületi tiszti iskolák felállítására alkalmasok. 4. Felállítás elnevezés és alárendeltség.

A kerületi tiszti iskolák megjelölése a következő: M. kir.i honvédkerületi tiszti iskola.

A kerületi tiszti iskolák az illető kerületi parancsnokságok és a honvéd főparancsnokság útján a honvédelmi miniszternek vannak alárendelve.

A kerületi tiszti iskolák egy osztályába 25-nél több hallgató nem osztható be. 5. Hallgatók.
A kerületi tiszti iskolákba minden főhadnagy behivatik, aki az előléptetésre alkalmas.

Megkivántatik tőlük: *legalább hat évi tényleges szolgálat mint tiszt a csapatnál, ebből legalább két év az alosztálynál.*

Lovagolni nem tudó tisztek a kerületi tiszti iskola hallgatása előtt gyalogság, lovaglós tanfolyamot végezzenek. Ha ez kivételesen nem volt lehetséges, akkor ezen tisztek a lovaglás tanulására a kerületi tiszti iskola állomáshelyén netán levő gyalogsági lovaglós tanfolyamba vezényelhetők; ezáltal azonban az oktatás a kerületi tiszti iskolában ne érintessék.

A gyalogsági tisztek a kerületi tiszti iskola előtt végezzék el a hadsereglőiskolát, tüzértisztek pedig az illető tüzérségi löiskolát.

A kerületi tiszti iskola hallgatása alól fel vannak mentve:

a) Oly tisztek, akik a hadiiskola II. vagy III. évfolyamának vagy a felsőbb tüzérségi (hadmérnöki) tanfolyam III. évfolyamának elvégzése után végleg bevonultak a csapathoz.

b) Oly tisztek, akik állandóan a csapaton kívüli alkalmazásban vannak és felülvizsgálati lelet alapján csapatszolgálatra nem alkalmasak.

Az állománytestek ily tiszteket a honvédelmi miniszternek esetenként jelentsék be.

c) A központi fegyvertárhoz és ruhatárhoz beosztott főtisztok, ha ezek a csapatbeli rangtársaikkal való előléptetésről lemondanak és a fegyvertári vagy ruhatári műszaki tisztek állományába leendő áthelyezésre kilátásba vétettek.

Oly tisztek, akik a kerületi tiszti iskolába leendő behívásra tekintetbe jönnek ha már 4 év óta a csapaton kívül teljesítenek szolgálatot, egy évvel a kerületi tiszti iskolába leendő behívásuk előtt csapattestükhöz bevonulni és a szolgálatot elvileg egy alsztyálnál ellátni tartoznak.

A kerületi tiszti iskola hallgatása, illetőleg az azt megelőző bevonulás a csapathoz csakis kivételesen halasztható el; ebben a honvédelmi miniszter határoz.

Oly főhadnagyok, akik a honvéd nevelő- és képzőintézetekhez tanárokkul vannak kiszemelve, a kerületi tiszti iskolába *kivételesen* időelött behívhatók; ebben a honvédelmi miniszter határoz.

Oly tisztek, akik ellen hadtörvényszéki vagy becsületügyi eljárás van megindítva, a kerületi tiszti iskolába nem hívandók be.

6. A kerületi tiszti iskolák összeállítása. A honvédelmi miniszter évenként áprilisban megjelöli a kerületi tiszti iskola hallgatására hívandók ranghatárát.

A honvédelmi miniszter egyúttal kihirdeti a ranghatárt azon tisztek részére is, kiknek az 5. pont értelmében a kerületi tiszti iskola hallgatása előtt a csapathoz kell bevonulni.

Az állománytestek közvetlenül a májusi előléptetés kihirdetése után megszerkesztik és szolgálati úton a területileg illetékes kerületi parancsnoksághoz felterjesztik:

a) az 1. melléklet szerinti beadványt oly tisztekről, akiknek bevonulását a csapathoz javasolják. A kerületi parancsnokságok ezeket a beadványokat gyűjtik és ha ebben a honvédelmi miniszter intézkedése szükséges, azokat május 20-áig a honvédelmi miniszterhez felterjesztik;

b) a 2. melléklet szerinti beadványt két példányban. Ebbe a kerületi tiszti iskolába leendő behívásra megjelölt ranghatáron belül levő *valamennyi* tiszt felveendő (tehát azok is, akik a behívásra tekintetbe nem jönnek [5. pont]).

A kerületi parancsnokságok ezen beadványok alapján egy névjegyzéket (3. melléklet) szerkesztenek azokról a tisztekről, akik a kerületi tiszti iskola hallgatására hívandók volnának, illetőleg akiknek felmentése javasoltatik és ezen névjegyzékeket, a beadványok egyik példányának csatolása mellett, május 20-áig a honvédelmi miniszternek felterjesztik.

A honvédelmi miniszter ezután a hallgatók végérvényes beosztását rendeli el. A hallgatók rendszerint az illetékes, illetőleg a legközelebb fekvő kerületi tiszti iskolába osztatnak be, hacsak az állományviszonyok folytán az egyes kerületi tiszti iskolák között kiegyenlítés nem lenne szükséges.

Oly tisztek, akik különös okokból az illetékes vagy a legközelebb fekvő helyett más kerületi tiszti iskolába leendő beosztásra törekednek, ezt az előljáró csapatparancsnokságnál kérik, mely utóbbi a kérelmet a 2. melléklet szerinti beadvány 14. rovatába fölveszi.

A csapatparancsnokok a kérés figyelembevehetőségét illetőleg, a kérelmező eddigi helyőrségeit is tekintetbe véve, szabatosan nyilatkozzanak.

Írásbeli kérvények nem terjesztendők elő.

A kerületi tiszti iskolák *parancsnokai* táborszereplők vagy ezredesek.*)

7. Parancsnokok.

A parancsnok kötelessége: az oktatást vezetni s ellenőrizni, és valamennyi hallgató megítélésénél egyarányú szempontokat megóvni. Ő az iskola egész személyzete fölött a csapatparancsnok fenyítő hatalmával bír.

A kerületi tiszti iskolák parancsnokainak október 15-éig megküldik:

- a) A kerületi parancsnokságok a csapatok által szerkesztett beadványok (2. melléklet) második példányát;
- b) a csapattestek az állandó tanárok és a hallgatók minőségügyi táblázatainak fogalmazványi példányait (a büntetési jegyzőkönyvkivonatokkal együtt) betekintés végett.

Azon kerületi parancsnokságok, amelyeknek területén kerületi tiszti iskolák állítatnak fel, évenként május 20-áig (4. melléklet) a honvédelmi miniszternek, *állandó tanáru*, három törzstisztet vagy századost hoznak javaslatba. E beadványban a tantervben 1—7 alatt megjelölt tantárgyak a javaslatba hozott tanárok között felosztandók. Célszerű, ha a tanárok között a harcászati tanára a legidősebb. A tanárok lehetőleg valamennyi fegyvernemből választandók.

8. Állandó tanárok.

Az állandó tanárok közül az ezen alkalmazásba első ízben jutók október 1-én, a többiek a fegyvergyakorlatok befejezése után, legkésőbb szintén október 1-én vonulnak be a kerületi tiszti iskolába. Alkalmazásukat a tanfolyam kezdetéig az iskola-parancsnok szabályozza. A bevonulás napjától július 15-éig, kizárólag a kerületi tiszti iskola számára teljesítenek szolgálatot (12. pont).

A csapattestek az állandó tanárokat szolgálati alkalmazásuk tartama alatt *létszám-fölött* vezetik.

A katonai egészségügyet, a katonai élelmezésügyet és a jogismereteket az állomáson levő honvédorvosok, hadbiztossági tisztviselők és hadbírák mint *segédtanárok*, egyéb szolgálataik csorbitása nélkül tanítják.

9. Segéd-tanárok.

Ha a körülmények megengedik, akkor a hadtengerészügyről egynehány előadás megtartására *tengerésztisztek* is (vagy a hadtengerésztől származó tisztek) mint segédtanárok alkalmazhatók.

Segédtanárok más tantárgyak tanítására csak kivételesen és abban az esetben rendelhetők ki, ha a tantervben 1—7 alatt felsorolt tantárgyak nem oszthatók fel az állandó tanárok között.

*) Amennyiben még csapatparancsnokságot is vezetnének, a tanfolyam tartama alatt valamennyi különleges szolgálat alól (helyőrségi szolgálat, kivonulás, hadijáték, gyakorló lovaglás stb.) fel vannak mentve.

10. Parancsnokok és tanárok fölváltása. A parancsnokok 2—3, az állandó tanárok 3—4 évig maradjanak ebben az alkalmazásukban.
Az állandó tanárok csakis a honvédelmi miniszter engedélye alapján válthatók fel. A segédtanárok a kerületi tiszti iskolákban teljesítendő szolgálatuk alatt lehetőleg semmi olyan szolgálatra ne rendeltessenek ki, ami az oktatást hosszabb időre megszakítaná.
11. Személyzet a katonaközigazgatási és házi szolgálat ellátására. A kerületi parancsnokságok a katonaközigazgatási és a házi szolgálat ellátására állandóan az iskolához vezényelnek: 1 századost (vagy idősebb alantest tiszte) mint segédtestet, továbbá 1 altiszte mint irtókat és rajzolókat, 1 embert a kőszájto kezeléséhez és 1 embert küldöncül.
A legénység, vezénylésének tartamára, csapattesténél létszám fölött vezetendő.
A segédtestül kijelölt tiszte olyan legyen, aki a kerületi tiszti iskolát végezte és ezen alkalmazásában 3—4 évig maradhat; kimélest igénylő tisztek első sorban jöjjenek tekintetbe. A segédtest fölváltása a tanfolyam alatt kerülendő.
A segédtest, a kerületi tiszti iskolába vezényelt legénység, valamint az állandó tanárok és hallgatók tisztiszolgái és lóápolói fölött az alosztályparancsnok fegyelmi fenytő hatalmával bír.
A segédtest a tanfolyam befejezése és ennek újbóli kezdete közötti időben — az iskolaparancsnok rendelkezései szerint — gondoskodik a tansegédletek, vázlatok stb. sokszorosításáról, a taneszközök rendezett megörzéséről és az iskolahelyiségek stb. jókarbantartásáról. Ehhez a vezényelt legénység rendelkezésére áll.
Ha a segédtest fölváltása terveztetik, akkor ez október 1-ével történjék.
12. A tanfolyam befejezése. A tanfolyam befejezése után az iskolaparancsnok, a tanári testülettel és a beosztott irodaszemélyzettel, az iskola bezárásával járó összes munkálatokat legkésőbb július 15-éig elvégezni tartozik.
A nagyobb kötelekben és egyesített fegyvernemekkel tartandó gyakorlatok kezdetéig fennmaradó idő az iskolaparancsnokoknak és az állandó tanároknak szabadságul átengedtetik.
A hallgatóknak a tanfolyam befejezése után új szolgálati alkalmazásuk kezdetéig 14 napi idő rendelkezésükre bocsájtatik.
Az iskolaparancsnokok és az állandó tanárok alkalmazását az egyesített fegyvernemek gyakorlata alatt elvileg a kerületi parancsnokság szabályozza. Újbóli alkalmazásra kilátásba vett állandó tanárok a gyakorlatok végéig más főfegyvernemhez osztandók be. Oly állandó tanárok, akiknek újbóli alkalmazása nem szándékoltatik, szabadságuk lejártával csapattestekhez bevonulnak.
13. A hallgatók minősítése. Közvetlenül a tanfolyam befejezése után minden hallgatóról egy Vélemény (5. melléklet) szerkesztendő, amely kétséget ne hagyjon az illetőnek tehetsége, katonai ítélőképessége, elméleti ismeretei és a tudása felől.
Az összeredmény «igen megfelelő», «megfelelő» vagy «meg nem felelő» jelzőkkel fejezendő ki.
Az «igen megfelelő» összeredmény csakis azoknak a hallgatóknak ítélendő oda, akik katonailag igen tehetségeseknek bizonyultak, ítélőképességük, ismereteiket és a tudásukat illetőleg bajtársaik közül kimagaslanak és ebben a tekintetben érdemeseknek látszanak különös figyelembevételre.

Az iskolaparancsnokok e Véleményeket az illető csapattesteknek küldik meg, amelyek azokat a minősítvényi táblázatok szerkesztésénél teljertalmulag értékesitik.

Az iskolaparancsnok a hallgatókat csupán az összeredményről értesíti írásbelileg.

Az iskolaparancsnokság továbbá július 5-ig az iskola valamennyi hallgatójáról egy, a 6. melléklet szerint szerkesztendő Névjegyzéket a honvédelmi miniszternek szolgálati úton terjeszt fel. E névjegyzékbe azok a tisztek is felveendőek, akik a kerületi tiszti iskolába behivattak ugyan, de azt valamely okból nem végezték.

Az iskolaparancsnokságok végül a honvédelmi miniszternek évente május 1-ig a honvéd nevelő és képző intézetekben tanároknak alkalmas hallgatókról a 7. melléklet szerint szerkesztendő Névjegyzékeket terjesztenek fel.

A Vélemények (5. melléklet) másolatai azokról a hallgatókról, akik «igen megfelelő» vagy «meg nem megfelelő» eredményt értek el, a Névjegyzékhez (6. melléklet) csatolandók.

Alosztályparancsnokság (század, üteg) vezetésével leendő későbbi megbízáshoz a kerületi tiszti iskolának legalább «megfelelő» eredményü elvégzése szükséges.

Kerületi tiszti iskolát végzett tiszteknek a vezérkarhoz való beosztására nézve az «A—1, s» szolgálati könyv X. fejezetének határozványai érvényesek.

A kerületi tiszti iskolát meg nem felelő eredménnyel végzett tisztek azt egyszer ismételni tartoznak. Ha az eredmény akkor is meg nem felelő volna, akkor az illető tisztek további alkalmazását a csapatparancsnokság javaslatának figyelembevétele mellett, a honvédelmi miniszter fogja eldönteni.

Igen kiváló és egyébként is figyelembevételre érdemes, emellett anyagilag rendezett hallgatók *külföldi utazáson vesznek részt.*

14. Ősziön-dijak.

Az iskolaparancsnokok a tanári értekezleten kijelölik sorrend szerint azokat a hallgatókat, akiket összteljesítményeik és egyéniségük alapján külföldi utazásra való kiküldésre érdemesnek tartanak, és erről évente július 5-ig a honvéd főparancsnokságnak javaslatot tesznek.

Az állandó tanárok és a segéd-tisztek minősítését az A—7a. utasítás 2. melléklete szabályozza.

15. A tanárok minősítése.

A kerületi tiszti iskolák parancsnokai a segéd-tanárokról alkalmazhatóságukra vonatkozó rövid jelentéseket évente július 5-éig a honvéd főparancsnoksághoz terjesztenek fel, amely azokat saját véleményének rávezetése után a minősítvényi táblázatok szerkesztésére hivatott előljárókhöz juttatja.

A hallgatók felmentését, egészségi vagy más okokból (fogyatékos előhaladás stb.), az iskola előljáró kerületi parancsnoksága rendeli el.

16. Időelőtti kilépés az iskolából.

A csapattestek az idő előtt kilépett hallgatókat a legközelebbi tanévre vonatkozó beadványba (2. melléklet) újra felveszik.

Ha a tanfolyam alatt valamely hallgató ellen hadtörvényszéki vagy becsületügyi eljárás megindítása válna szükségessé, akkor az iskolaparancsnokság az illető eltávolítására vagy meghagyására nézve a kerületi parancsnokságnak megfelelő javaslatot tesz.

A tanfolyam tartama alatt áthelyezett állandó és segéd-tanároknak, valamint a segéd-tiszteknek és hallgatóknak új rendeltetési helyükre csak július 15-én kell elindulni.

17. Tanárok, segéd-tisztek és hallgatók áthelyezése.

Gazdaszat-közigazgatási határozványok.

18. Illetmények. Az állandó tanárok, segédtiszték és hallgatóknak, a kerületi tiszti iskolákba való *vezénylése*, illetmények tekintetében *tartós* (G-10., I. r., 20. §, 2. b.)
Az állandó tanárok részére október 1-től, június végéig terjedő időre havi 32 korona *szolgálati pótdíj* jár.
19. Gazd. közig. részlet-határozványok. A tanárok (hallgatók) tulajdon és tiszti szolgálati *lovaikat* az iskola állomáshelyére magukkal vihetik.
Ezáltal azonban a G-10. szolgálati könyv I. r., 5. §-ában rendszeresítettek kivül más loápolókra nincs igényük.
Külállomásokról a kerületi tiszti iskolákba bevonuló havidijasok és legénység (lovak) élelmezési tekintetben valamely a kerületi tiszti iskola állomáshelyén levő gazdasági hivatalhoz osztandók be, mely egyszersmind az illető iskola gazdaszat-közigazgatási szolgálatát is ellátni köteles.
A budapesti honvéd kerületi tiszti iskola e tekintetben a Tájékoztató tanfolyam gazdasági hivatalához osztatik be.
A havidijasok átadása a G-19. jelzésű utasítás 33. §-a értelmében történik.
Az anyatestnél esetleg felmerülő kincstár iránti követelések, az igényjogosultak részére készpénzben küldendők meg.
A hallgatók által az anyatestnél teljesítendő visszahagyások, annak gazdasági hivatala által — legkésőbb minden hó 20-ig — beküldendő jegyzékek alapján, illetményeikből levonásba hozandók és készpénzben az anyatest gazdasági hivatalához juttatandók.
20. Átalányok. Tansegédletek beszerzése és az oktatással járó költségek fedezése céljából, minden iskola számára, a kincstárral szemben további elszámolás alá nem eső *iskolaátalány* állapittatik meg.
Ezen átalány kiutalása a honvédelmi miniszter rendelkezései szerint a tanév kezdetén elért valóságos állományok alapján történik.
Ezek minden év január 5-ig az iskolaparancsnokságok által a honvédelmi miniszternek bejelentendők.
Az iskolaátalányból fedezendők az irodaszükségletek beszerzéséből, az iskola és irodahelyiségek világításából, valamint a feladatoknak szabadban való megoldása és a záró utazás alkalmából fölmerülő kiadások is.
A záró utazás alkalmával a parancsnok, 3 tanár és a hallgatók részére, legföljebb 10 nap tartamára a honvédelmi miniszter által megállapítandó pótdíj jár.
A kerületi tiszti iskolák felosztásakor a záró utazás utolsó gyakorlati állomásáról, a kerületi tiszti iskola állomás helyére történő utazás alkalmával, a hallgatók részére a záróutazás tartamára meghatározott illetmények járnak.
Ezen kiadások is az iskolaátalányt terhelik.
A belső berendezés karbantartása céljából, minden iskola számára évenként 100 korona utaltatik ki.
21. Fűtőanyagjárándóság. A helyiségek utáni fűtőanyag járándóság az irodaszobák után megállapított kiszabatban jár. Szükség esetén pótlék kérelmezhető.

A szükséges iskolahelyiségek a kerületi parancsnokságok által utalandók ki.

22. Elhelyezés.

Iskolánként illetményes:

- 1 szoba a parancsnok részére,
- 1 « a segédtiszt «
- 1 « az őrnök «
- 1 « a legénység « (ha az másutt el nem helyezhető),
- 1 helyiség a kőszajtó részére,
- 1 tanterem,
- 1 hadijátéktér és
- 1 ruhatár.

Függelék
Tartalom

1. parancsnok...
2. segédtiszt...
3. őrnök...
4. legénység...
5. kőszajtó...
6. tanterem...
7. hadijátéktér...
8. ruhatár...
9. kőszajtó...
10. tanterem...
11. hadijátéktér...
12. ruhatár...

Függelék.

Tanterv.

23. Tantárgyak.

Tantárgyak:

1. harcászat,
2. gyalogsági lő- és fegyverügy,
3. tüzérségi lő- és fegyverügy,
4. hadseregszervezés,
5. erődítés, harc erődített helyekért, katonai technika.
6. katonai földrajz,
7. hadtörténelem,
8. katonai élelmezésügy,
9. katonai egészségügy,
10. jogismeretek,

E tantárgyakon kívül az iskolaparancsnok esetenként tartson (vagy egyik tanár által tartasson) előadásokat a tiszt állás- és hivatásszerű kötelmeiről, valamint annak magatartásáról különös esetekben, továbbá érdekes napikérdésekről stb.

A tancélt és az egyes tantárgyak anyagának terjedelmét a *Tantervi vázlat* mutatja. (23. oldal.)

24. Eljárás az oktatásnál.

A harcászatnak a *főfegyvernemek szabályzataira* felépítendő oktatása a kerületi tiszti iskolában a legnagyobb fontosságúnak tekintendő. Ez az oktatás négy *alszakszra* tagozandó: (január közepéig) az alosztály, (február végéig) az osztály, (április közepéig) az ezred, azután (a tanfolyam végéig) a hadosztály egy csoportjának, illetőleg egy valamennyi fegyvernemből álló önálló különítmény tevékenysége.

A többi tantárgyak nagy része a (gyalogsági és tüzérségi lövésszak, hadseregszervezés, erődítés, a főfegyvernemek alkalmazása az erődített helyekért vívott harcban, katonai technika, élelmezés- és egészségügy) a harcászathoz nagyrészen a *segéd tudományok* viszonyába lép. E tantárgyak tehát részben — a rendes oktatás menetét megelőzve — a harcászati és a harctéri feladatokra támaszkodva, részben önállóan fejtegetendők.

A katonai földrajz tanára idejekorán adja meg a szükséges alapot a különböző terepneveken (hadműveleti terep, magas hegység, karszt, sűrűn művelt síkság stb.) megoldandó harcászati és harctéri feladatokhoz. Ép úgy a hadtörténelem tanárának is meg kell adnia a hadtörténelmi eseményekre alapított harcászati és harctéri feladatokhoz netán szükséges keretet.

A tancél annál biztosabban érhető el, mennél jobban sikerül az egyes tantárgyakat a harcászattal természetes, nem erőszakolt összeköttetésbe hozni.

Az iskolaparancsnok legfontosabb kötelességei közé tartozik a tantárgyak közötti összhangnak helyreállítása.

A harcászat oktatást teljessé teszi a hallgatóknak tanítása a csapatoknál folyó harcászati oktatólagos foglalkozások tervezésére és vezetésére.

Az erkölcsi tényezők valamennyi hadiselekménynél kimagasló szerepet játszanak. E tényezők az oktatás folyamán minden kínálkozó alkalommal különösen kiemelendők.

A hallgatók iskolázandók, hogy az erkölcsi tényezőket a befolyásoló körülmények szerint (fegyverhatás, fáradalmak, megelőzőleg volt sikerek vagy kudarcok, időjárási befolyások, egészségi viszonyok, az elszállásolás és az ételmezés minősége stb.) itéljék meg és az elhatározásokat és cselekvéseket azokhoz alkalmazzák.

A hadtörténelmi alapon tervezett feladatok megbeszélésénél gyakran lesz alkalom az erkölcsi tényezők befolyását nagyon világosan kimutatni. A fegyverzet és felszerelés okozta különbséget itt figyelembe kell venni.

Azonban a szabadon kigondolt feladatoknál is, az erkölcsi tényezőket befolyásoló körülmények felemlítése által a tanár oly helyzeteket teremthet, amelyek — az oktatás céljához mérten — a háború viszonyait lehetőleg megközelítik.

A hallgatóktól minden alkalommal a logikus és szabatos kifejezőmód követelendő; különösen rövid, világos és határozott parancsadásra kell törekedni.

Az elhatározások gyorsasága iránt fokozatosan mindig nagyobb és nagyobb követelmények támasztandók.

Az elméleti tanításnál alkalmazandó *tanmódok*: oktatás, alkalmazó előadások és megbeszélések, hadijátékok, írásbeli munkálatok. 25. Tanítási módok.

E tanmódoknak az anyag, a viszonyok, a tanár egyénisége stb. szerinti váltakozása az oktatást legjobban fogja előmozdítani.

A szemléltető oktatásra, minden alkalom kihasználása mellett, különös figyelem fordítandó.

A hallgatók az elméleti tanítással összhangban, amennyire lehetséges, valamennyi fegyvernemből álló (lehetőleg hadiszervezetű) csapatok gyakorlatainál, a tüzérség oktató lövésénél és általában véve különösen tanulságos harc-, lő- és műszaki gyakorlatoknál vegyenek részt.

Katonai és polgári intézetek stb. oktatólagos megtekintésére szintén törekedni kell.

A kerületi tiszti iskolák erre vonatkozó megkereséseiket közvetlenül az illető parancsnoksághoz (intézet főnökéhez) intézhetik. Honvéd parancsnokságok ily megkereséseknek mindenkor eleget tegyenek.

Erődítmények megtekintése iránti engedélyt a hadügyminisztériumtól a honvédelmi miniszter eszközli ki.

A tanfolyam *elméleti* és *gyakorlati* részre oszlik.

Az elméleti tanfolyam április közepéig, a gyakorlati tanfolyam folytatólag a tanév végéig tart. 26. Elméleti és gyakorlati tanfolyam.

A tanfolyam elméleti része alatt a harcászati feladatokat, ahányszor csak az időjárás folytán szabadban eredményesen dolgozni lehet, a terepen kell megoldani. A tanfolyam gyakorlati része alatt átlag hetenként két-háromszor a terepen oldandók meg a harcászati feladatok.

Márciusban a budapesti honvéd kerületi tiszti iskola 3—4 hadijátékához, továbbá április és májusban egynehány harcászati feladatnak a terepen való megoldásá-

hoz a honvéd központi lovas iskola lovas tiszti tanfolyamának hallgatói is beosztatnak.

Ezen közös foglalkozás alatt, melynek vezetésére a kerületi tiszti iskola parancsnoka van hivatva, a lovas tiszti tanfolyam tantervének (II. Különös határozványok) a harcászat, a műszaki oktatás, részben a hadseregszervezés és a lőszakmának a tüzérségi tűzre vonatkozó határozványai képezzék az alkalmazó megbeszélések és a hadijáték tárgyát.

A honvéd központi lovas iskola parancsnoka ezen együttes megbeszéléseknél alárendeltjei elbirálása végett — mint néző — bármikor megjelenhet, — a lovas tiszti tanfolyam vonatkozó szaktanárai azonban mindenkor megjelenni kötelesek.

A tanfolyam végén a hallgatók oktatására szolgáló *záróutazás* rendezendő, amelynek tartama és kiterjeszkedése a rendelkezésre álló pénzeztől függ. Emellett törekedni kell arra is, hogy a hallgatók katonaföldrajzi ismeretei többféle terepen tartandó gyakorlatok által gyarapíttassanak. Az írásbeli munkálatok az utazás alatt az okvetlenül szükséges mérvre korlátozandók.

A hallgatók és az ilyen utazások vezetésére alkalmas tanárok számához képest csoportok alakítandók, amelyek különböző útirányokat is vehetnek.

Az iskolaparancsnok saját belátásához képest résztvesz az egész utazáson vagy csak egyes napokon, avagy csak egyes csoportoknál való megjelenésre szorítkozik.

A kerületi tiszti iskolák parancsnokságai a záróutazásra vonatkozó utazási tervezeteket, két példányban, március 20-áig a honvéd főparancsnokság útján jóváhagyás végett a honvédelmi miniszternek fölterjesztik.

Ezekben az utazási tervezetekben nagyban feltüntetendő: az utazás időtartama az útirány, az éjjeljelezési állomások, továbbá a helységváltoztatásoknak tervbe vett módjai (gyalogmenet, vonat, előfogat stb.). A részletes tervezetek kidolgozása előtt a honvédelmi miniszter döntését kell bevégni.

27. Tanórarend.

A *tanórarend* összeállításánál a helyi viszonyok mérvadók.

A tanórarend olyképp szerkesztendő meg, hogy a terepen kidolgozandó feladatok közbeszúrása mindenkor lehetővé váljék.

Többnyire célszerű lesz a harcászat oktatásának mindegyik alszakaszára külön tanórarendet tervezni.

Általában zsinórmértékül szolgáljon, hogy az oktatás ideje — rendszerint dél előtt — naponta (egynehány 10—15 percig tartó szünettel együtt) ne legyen több, mint 5—6 óra. Azonban a kirándulások a terepre, vagy a szemléltető oktatás céljára szolgáló megtekintések délután is végrehajthatók.

Rendszerint célszerű az oktatást déli szünet által meg nem szakítani.

Az időnek az egyes tantárgyakra való beosztását akként kell szabályozni, hogy a harcászatra valamennyi oktatási órának mintegy 60 százaléka jusson.

28. Oktatási tervezet.

Az iskolaparancsnok az itt nyújtott támpontok, továbbá a Tantervi vázlat alapján a harcászat oktatásának alszakaszaira felépítve *Oktatási tervezet*et állít össze. Ebből világosan kifejezésre jusson az egyes tanárok összeműködése (az oktatás azon anyagának meghatározása által, amely bizonyos időszakig előveendő), valamint a harcászattól függetlenül feldolgozandó tananyag.

Az oktatási tervezet szakaszonként, legkésőbb 4 héttel a tanfolyam, illetőleg a vonatkozó időszak kezdete előtt az előljáró kerületi parancsnokságnak és a honvéd főparancsnokságnak terjesztendő elő.

A segéd tantárgyaknak a *harcászati oktatáshoz* szükséges hozzáillesztése eredményezi a *harcászat tanárának különleges állását*. 29. A tanárok alkalmazása.

Ez feladatait idejekorán állítsa össze és állapítsa meg a különböző segéd tantárgyaknak azon részeit, amelyek az egyes feladatokkal összefüggően megbeszélendők.

Célszerű a harcászat tanárához azon fegyvernemek elemi-harcászati részleteinek megbeszéléséhez, amelyekhez ő nem tartozik, segéd tanárul más állandó tanárokat, vagy a kerületi tiszti iskola állomáshelyén levő más fegyvernembeli tiszteket beosztani. A hadijátékokhoz és a terepen megoldandó harcászati feladatokhoz egyes tanárok hozzá mindenestre beosztandók.

A *hadtörténelmet* és a *katonai földrajzot* elvileg egy és ugyanazon tanár adja elő, mert a hadtörténelem tanulmányozása csakis az illető terület földrajzi viszonyainak ismerete alapján lehet hasznos. Mindkét tantárgy oktatását vázlatok kiadása által kell támogatni.

Egyébként a tanárok alkalmazását az iskolaparancsnok szabályozza.

A kerületi tiszti iskolába behívott mindegyik tiszt hozza magával a főfegyvernemek harcászati szabályzatait, a szolgálati szabályzat II. részét, a löutasítást a gyalogság és a gyalogsági géppuskák számára, valamint az utasítást a tábori erődítésről, a távbeszélő és távjelző utasítást. 30. oktatási és tansegédletek.

A további segédleteket az iskola a hallgatóknak használatra kölesön szolgáltatja ki.

Erre a célra mindegyik iskola:

- a) egy könyvtárt,
- b) egy térképkészletet fokozatosan szerezzon be és tartson jókarban.

A könyvtár áll:

azokból a szolgálati könyvekből, amelyek a kerületi tiszti iskoláknak hivatalosan kiadatnak, valamint azokból a katonai művekből és tansegédletekből, amelyeket a honvéd főparancsnokság, illetőleg a honvédelmi miniszter erre esetről-esetre megjelöl.

A térképkészlet áll:

1. áttekintési térképekből (megfelelő mértékben), a katonai földrajz oktatására,
2. általános térképekből,
3. részletes térképekből,
4. eredeti felvételi szelvények másolataiból, részletes térképek másolataiból, esetleg nagyobb mértékben szerkesztett vázlatokból a harcászati feladatok megoldásához, végre.
5. hadijátéktervekből tartozékaikkal.

Az áttekintési térképek a hallgatók által kiegészítendőek és azok a hallgatók tulajdonába mennek át, tehát évenként újra beszerzendők.

A belső szolgálati rendet az iskolaparancsnokság a Szolgálati szabályzat I. részének értelmében, valamint a helyi viszonyoknak megfelelően állapítja meg. 31. Belső szolgálati rend.

Az iskolaparancsnokság a honvédelmi miniszterhez intézett beadványokat szolgáltatja terjeszti föl. 32. Beadványok.

Beadvány

a kerületi tiszti iskolába behivandó alább megnevezett tisztekről.

Csapattest	Rendfokozat	Rang	N é v	Állomáshelye jelenleg	Állomáshelye az utolsó 5 évben	Hány éve tiszt	Mint tiszt, alosztálynál teljesített szolgálat ideje	Nőtlen vagy nős; családját állomáshelyén hagyja-e vagy magával viszi (családtagok száma) a kerületi tiszti iskola állomáshelyére	Egészségi viszonyok	A minősítvényi táblázat utolsó szerkesztése óta megváltozott-e az előléptetésre való alkalmassága?	A csapat-	A dandár-	Beosztását kéri a kerületi tiszti iskolába	Megjegyzés
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Megjegyzés: Ezt a beadványt az állománytestek szerkesztik, még pedig a ranghatáron belül levő valamennyi tisztről, tehát a létszámfelettiokről és egyébként vezényeltekről is. Ahol szükséges, ott a minősítvényi táblázat szerkesztésére hivatott parancsnokságokkal stb. egyetértőleg kell eljárni. A tiszti, illetőleg az alosztálynál teljesített szolgálati idő az illető év november 1-ig számítandó.

A «csapatparancsnok véleménye» röviden, találóan jellemezze a tiszt képességét és szolgálati alkalmazhatóságát. Itt azon okok is felsorolandók, amik a behívást esetleg akadályoznák.

A minősítvényi táblázatból oly adatok, amelyek az iskola parancsnokának különösen szükségesek, a 12. és 15. rovatba szintén felveendők.

A csapatparancsnokok a 14. rovatban határozottan fejezzék ki, hogy az illetékes, vagy a legközelebb fekvő helyett más kerületi tiszti iskolába leendő beosztás iránti kérelem, a kérelmező eddigi helyőrségeit is tekintetbe véve méltánylásra alkalmas-e.

A ranghatáron belül eső azon tiszteknél, akik a kerületi tiszti iskolába való behívásnál tekintetbe nem jönnek, az 5-től 14-ig rovatok kitöltése elmarad. A be nem hívás oka a 15. rovatban (Megjegyzés) röviden megjelölendő, p. o. «A kerületi tiszti iskolát már 19.../....-ban elvégezte», «x/y óta várakozási illetékel szabadságolva», «végzett hadiiskolás», stb.

Helynév, kelt:

Papir nagyság: B.

N é v j e g y z é k

a kerületi tiszti iskolába behivandó, valamint az iskola hallgatása alól felmentendő tisztekről.

Csapat- test	Rend- fokozat	Rang-		N é v	Állomás- helye jelenleg	Állomás- helye az utolsó 5 évben	Be- hivandó	Be nem hivandó	A be nem hivás oka	Beosztását kéri ai kerületi tiszti iskolába	Megjegyzés
		nap	szám								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Megjegyzés: Ebbe a névjegyzékbe a ranghatáron belül levő valamennyi tiszt neve, csapattestenként rendezve fölveendő.

Helynév, kelt:

Papirnagyság: A. (kisirodai).

B e a d v á n y

a-i kerületi tiszti iskolában az 19.../... tanévre állandó és segédtanáruul javaslatba hozott tisztekről.

Csapattest	Rendfokozat	Rang	N é v	Tiszti szolgálati idő*)	A honvédség (had-sereg) kötelekébe lépés		Szolgálati alkalmazásának rövid, jellemző leírása	Előléptetésre való minősítés	Egészségi viszonyok	Nőtlen vagy nős	Tantárgy (tantárgyak), amely(ek)nek előadására javaslatba hozatik	Az évek megjelölése amelyeken át ő már mint tanár, valamely kerületi tiszti iskolában alkalmazva volt*)	Megjegyzés*)
					előtt	után							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
a) Állandó tanárok :													
b) Segédtanárok :													

*) A folyó év november 1-ével.

**) A megjegyzés rovatban megjelölendők: azok a tanárok, segédtanárok, akik a következő tanév végével felváltandók volnának.

Helynév, kelt.

Papírnagyság: **B.**

Vélemény

azokról a hallgatókról, akik a kerületi tiszti iskolát 19.... évben végezték.

Csapattest	Rendfokozat	N é v	Vélemény :				Megjegyzés
			tehetség és katonai ítélőképesség	elméleti ismeret	szorgalom	össz- eredmény	
1	2	3	4	5	6	7	8
							A vezérkarhoz beosztásra való alkalmasság csak akkor vezetendő be, ha az egyhangulag ítéltetett oda.

Helynév, kelt :

Papir nagyság : **B.**

N é v j e g y z é k

az 19... évi kerületi tiszti iskolának a honvéd nevelő és képző intézetekben tanáru alkalmas hallgatóiról.

Csapattest	Rendfokozat	Rang	N é v	Előképzettség		nyelvisméreték	Tanszakban már alkalmazva volt			Mily tantárgyak oktatására alkalmas	Tanári alkalmazásra főrekszík (esetleg mely intézetekben)	Egészségi viszonyok	A parancsnok véleménye	Megjegyzés
				polgári	honvéd (katonai)		mikor	miként	hol					
				képzőintézetekben										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Megjegyzés: A 14. rovatban, a hallgatóknak összegyénisége, szellemi képessége és az iskolaév folyamán kifejtett törekvése mellett az is kifejezendő, hogy az illető a tanári alkalmasság mellett megfelelne-e a nevelő és az oktató tiszti irányában támasztott követelményeknek is.
A 15. rovatban még egyéb tudnivaló adatok is felemlíthetők, mint: nőtlen vagy nős, anyagilag rendezett, terepfőlvevő, rajzoló, zenész, gyorsíró stb.

Helynév, kelt:

Papir nagyság: A (kisirodai).

Tantervi vázlat

a honvéd kerületi tiszti iskolák tantárgyairól.

Általános megjegyzés.

A tantárgyak nagyobb részét a harcászat oktatásával összhangban kell megbeszélni. Ennélfogva az egyes tantárgyak anyagának a tantervi vázlatban foglalt sorrendjéhez nem kell szorosan ragaszkodni.

I. Harcászat.

1. Tancél.

A főfegyvernemek harcneveinek és harcmódjainak, összeműködésének, továbbá a többi csapatok e főfegyvernemekhez való viszonyának teljes megértése.

Harcászati oktatók kiképzése a csapatnál leendő alkalmazásra.

A haditengerészet (dunai hajóraj) harcmódjáról, valamint a szárazföldi csapatokkal való összeműködéséről általános tájékozás.

2. A tananyag terjedelme.

I. Bevezetés.

Rövid, általános fejtegetése azoknak a mozzanatoknak, amelyek a harcászatra döntő befolyást gyakoroltak:

a) az ismétlőpuskák bevezetése óta;

b) a tüzérség újkori kialakulása óta;

Itt különösen kiemelendő a gyalogsági és tüzérségi tűznek befolyása a egyes fegyvernemek harcalakzataira.

II. Az egyes főfegyvernemek harcászata.

Lényeg, fontosság, teljesítőképesség.

Zárt alakzatok az ezredig bezárólag, azoknak fontossága, célja és alkalmazása.

A főfegyvernemek harcneveinek (támadás, védelem, találkozási harc), valamint harcmódjainak (tűzharc, harc lóháton) fejtegetése a *harcászati szabályzatok alapján*, számtalan kis feladat és hadtörténelmi példa segélyével, az alosztálytól az ezredig bezárólag.

Az összekötő és egészségügyi szolgálat, továbbá a lőszerpótlás valamennyi példánál megbeszélendő.

A feladatok hadművelési terepen, magas hegységben, karsztban és sűrűn művelt síkságon állítandók össze és a terepnek befolyása a harcra különösen kiemelendő.

A géppuskák jelentősége és alkalmazása, mint a gyalogság és a lovasság kiegészítő részei, a feladatokkal kapcsolatban beszélendők meg.

A főfegyvernemek összeműködésének megértése már a harcászat ezen részének oktatásánál előkészítendő, amennyiben különböző példákon ki kell fejteni, hogy a harctéren más fegyvernemek jelenléte vagy hiánya miként befolyásolja valamely fegyvernem tevékenységét.

III. Egyesített fegyvernemek harcászata.

A vezetés tevékenységét a harcban, valamint az egyes fegyvernemek összeműködését a támadásnál (arctámadás, átkarolás, megkerülés, támadás erődített állások ellen stb.) és a védelemnél, a találkozási harcnál, várakért vívott harcnál, továbbá a harc egyes kifejlődési időszakait (bevezetés, végrehajtás, döntés, visszavonulás, üldözés, a harc félbeszakítása), mindezt valamennyi fegyvernemből álló önálló különítmények és a hadosztály egyes harcosportjainak keretén belül, számos, váltakozó terepen adott feladaton és hadtörténelmi példákon kell megbeszélni.

Az összekötő, egészségügyi és a lőszer szolgálat megbeszélése mellett mindezen feladatoknál a vonat- és élelmezőszolgálat is megbeszélendő.

Erdőkért, helységekért, szorosokért, folyóvonalakért vívott harcok, éjjeli harcok; a kis háború (lesállítás, rajtaütés, vállalatok a hátsó összeköttetések ellen stb.).

IV. Harctéri szolgálat.

A határőrizet, földérintés, leplezés, menetek, elszállásolás, biztosító szolgálat megbeszélése a szolgálati Szabályzat II. része alapján, számos feladat és hadtörténelmi példa segélyével. Ezek az oktatás céljához képest önállóan állíthatók össze, vagy harcászati feladatokkal köthetők össze.

V. Harcászati oktatók kiképzése a csapat számára.

A hallgatók az egész tanfolyam tartama alatt alkalmazó megbeszélések, hadi játékok, vezetési és harcászati feladatok összeállításában, valamint gyakorlatok tervezésében, az alosztály, osztály és ezred keretén belül is iskolázandók.

VI. Haditengerészet (dunai hajóraj).

- a) *Harc mód*: alapelvek, vezetés, menet- és harcalakzatok, a tengeri csata;
- b) *tengeri hadműveletek*: alapelvek, tengerészeti támadás, védelem, földérintés, cirkáló szolgálat, ostromzár, lödözések;
- c) *hajórajok és szárazföldi csapatok összeműködése*: a hajóraj közreműködése partraszállásoknál és ezek megakadályozásánál, valamint tengeri erődítmények támadásánál és védelménél;

d) a *dunai hajóraj*: összeállítása, fölfegyverzése, felszerelése, teljesítő képessége, feladatai.

Ez a fejezet rövid, *tájékoztató megbeszélések* alakjában tárgyalandó, hadtörténelmi példák bevonásával.

VII. A terep befolyása a harcászati cselekményekre.

Valamennyi (szobában és terepen kidolgozandó) harcászati feladat térképolvasási gyakorlatokkal, valamint annak a befolyásnak mérlegelésével kötendő össze, amelyet a terep a feladat megoldására gyakorolhat.

Azonkívül a terepen kidolgozott harcászati feladatokkal kapcsolatban tájékozás, szemrevételezés, távolságok becslése, áthatolás át nem tekinthető terepen (iránytű), vázlatok rajzolása, egyszerű látrajzok készítése is gyakorlandó. E gyakorlatok végrehajtása önállóan is elrendelhető.

Megjegyzés:

A harcászat tanára utaljon a mi szabályzataink és Oroszország, Olaszország és Szerbia szabályzataiban foglalt nézetek közötti legfontosabb különbségekre, azonkívül a karsztban vívott harc megbeszélése alkalmával tárgyalja a montenegrói haremódot is.

II. Gyalogsági lő- és fegyverügy.

1. Tancél.

A gyalogsági (karabély) és géppuskatűz hatásának megfelelő ismerete.

2. A tananyag terjedelme.

a) Az osztagtűz lényege a harcban.

A lövedékpályák elosztása a szórás-kúpban, a szórás-kúp magjának mélységi kiterjedése, a szórás-kúp zárkózottsága és sűrűsége, az ezeket befolyásoló tényezők, a terep befolyása a szórás-kúp mélységi kiterjedésére, a szórás-kúp szélességi szórása, a páasztázott és földött tér, a szórás-kúp helyzete a célhoz viszonyítva, a géppuska szórás-kúpja.

Következtetések a támadásnál és a védelemnél alkalmazandó alakzatokra nézve.

b) A tűzvezetés technikája:

Parancsadás, előkészületek a tűz megkezdéséhez, belövés; hatásos tüzelés (a belövés után, belövés nélkül, a tüzelés hatásának fokozása, tűzegyesítés, tűzelosztás);

különleges célok lödözése (mozgó célok, géppuskák, lovasság és tűzértség lödözése); a tűzvezetés technikája különös esetekben (meglepő tüzelés, messzelövés, a tüzelés éjjel);

a géppuskatűz vezetésének technikája;

lőszerkiegészítés.

c) *Ujítások a gyalogsági lö- és fegyverszak terén.*

Ezeket a tanárok kísérik figyelemmel és rövid megbeszélések alakjában fejtegetessék.

Megjegyzés:

A lőszak a harcászati feladatokkal legszorosabb kapcsolatban, vagy löfeladatok alakjában (számítási részletek nélkül) tárgyalandó.

A hallgatóknak harszerű lögyakorlatoknál nézőkként való részvétele előnyös.

III. Tüzérségi lö- és fegyverügy.

1. Tancél.

A tábori, hegyi és vártüzérség tűzhatásának megfelelő ismerete úgy a saját csapatok harcának támogatása, mint az ellenséges tüzérségi tűzhatás következtében a saját harcerő csökkentése szempontjából.

2. A tananyag terjedelme.

A rendszeresített tábori és hegyi lövegek berendezésének, rendeltetésének, hatásának és alkalmazásának, valamint az ostrom-, vár- és martlövegek jellegzetes nemeinek rövid jellemzése.

Az egyes tüzérségi lövedék berendezése, alkalmazása és hatása.

A tábori és hegyi tüzérség legfontosabb irányzó eszközei és irányzó módszerei.

A tábori és hegyi tüzérség lövésénél követett eljárás általános elvei és az ezekből levont következtetések a támadásnál és védelemnél alkalmazandó alakzatokra nézve.

Különböző célok (élő célok nyugvásban és mozgásban, földözékekben, szilárd célok stb.) leküzdésénél követendő eljárás fejtegetése harcászati feladatok vagy más megfelelő példák segélyével.

A tüzérségi anyag szállítása magas hegységben nagy vonásokban.

Megjegyzés:

A megbeszélések, ahol csak lehetséges, harcászati feladatokhoz kapcsolandók.

A megértés előmozdítása érdekében ajánlatos tüzérségi anyagnak megtekintésére minden alkalmat kihasználni.

A tábori és hegyi tüzérség, azonkívül ahol lehet a vártüzérség oktatólövésén és harszerű lögyakorlatain való részvételre törekedni kell.

IV. Hadseregszervezés.

1. Tancél.

Tájékozás saját hadügyünkről és hadi tengerészetünkről, különösen a hadrakelt seregről, a mozgósításról és leszerelésről.

2. A tananyag terjedelme.

I. Bevezetés.

Valamely állam fegyveres hatalmának összefüggése annak műveltségi, politikai és pénzügyi viszonyaival, valamint a népesség számával.

A különböző védőrendszerek.

II. Ausztria-Magyarország hadserege, honvédségei és népfölkelései.

Védőszervezet, a kiegészítés végrehajtása, a néperő kihasználása.

Lovak, málhás állatok, országos szállító eszközök; ezek kiegészítése mozgósítás esetén.

A csapatok: nemei, tagozás, állományviszonyok, fegyverzet, ruházat, felszerelés, vonat, a személyzet, ló és anyag pótlása.

A tisztii és altisztii kar jelentősége és állása a hadseregben.

A seregtestek (dandár, hadosztály, hadtest): összeállítás, állomány (ütközet- és élelmező létszám); jelentő, parancsadó, összekötő és megfigyelő eszközök; lőszer, egészségügyi, élelmező és vonatfelszerelés; személyzet és anyag a műszaki munkálatokhoz
A seregtestek összefoglalása hadseregekbe.

Központi vezetés, magasabb parancsnokságok, törzsek.

III. Mozgósítás.

Előkészítés és végrehajtás, az ezeket befolyásoló tényezők; leszerelés.

A hadsereg támogatása háborúban a csendőrség és pénzügyőrség által.

IV. Ausztria-Magyarország haditengerészete.

A haditengerészet fontossága általában és különösen Ausztria-Magyarországra nézve.

Az egyes hajónemek általános jellegzése, rendeltetése, fölfegyverzése, fölszerelése tonnatartalma, működő körlete.

A cs. és kir. haditengerészet szervezete.

Megjegyzés.

A harcászati feladatok megoldásához nélkülözhetlen az egyes csapatok és intézetek szervezésének és felszerelésének pontos ismerete, miért is ez a harcászat tanárával egyetértőleg idejekorán megbeszélendő.

A mozgósítás megbeszélésénél kiemelendők a béke- és hadiszervezés közötti legfontosabb különbségek és ezeknek befolyása a mozgósításra.

A szomszédállamok hadseregszervezésének ismerete öntanulmányozás útján sajátítható el.

V. Erődítés, harc erődített helyekért, katonai technika.

1. Tancél.

Hadművelési és harcászati cselekmények erődítés és technika által való támogatásának megértése.

2. A tananyag terjedelme.

a) *Tábori erődítés.* Az állások berendezésének műszaki elvei a tábori háborúban. Védelmi berendezések a gyalogság, géppuskák és tüzérség számára; akadályok, leplek, megtévesztő berendezések.

Intézkedések a tábori erődítési munkálatokra nézve.

b) *Várharc.* Övvárak, tengerparti erődítmények és záró erődítmények berendezésének elvei.

Erődített helyek támadásának és védelmének vázolása nagy vonásokban, a harcászati tanárával egyetértőleg.

c) *Kisegítő erődítés.* A kisegítő erődítés feladatai és jelentősége a tábori háborúban és az erődített helyekért vívott harcban.

d) *Katonai technika.* A vasutak, tábori vasutak, erőjárművek, kerékpárok, az összekötő-ügy, a tábori világító-ügy és a léghajózás katonai jelentősége és teljesítő-képessége.

A vízen és akadályon való átkelés, átázolás, átúszás, áthajózás, szükségbeli hidak és szükségbeli bürük építése segélyével, továbbá a hadi hidanyag alkalmazása. Teljesítő-képességének ismerete.

A csapatok robbantó felszerelése, ennek alkalmazása és pótlása.

Megjegyzés:

A vonatkozó megbeszélések túlnyomó része harcászati (hadművelési) feladatok alapján tartható, amelyeket a harcászati tanára ennek a tantárgynak tanárával egyetértőleg állítson össze.

VI. Katonai földrajz.

1. Tancél.

A tekintetbe veendő fontosabb hadszínhelyek (délkeleti, délnyugati, északkeleti) katonaföldrajzi minőségének ismerete.

Az illető hadszínhelynél vagy ennek részeinél a földrajzi elemeknek a hadviselésre való befolyásának helyes felfogása (egy határozott hadművelet szem előtt tartása nélkül).

2. A tananyag általában.

a) A tekintetbe veendő hadszínhelyeknél nagy vonásokban megbeszélendő:

A határ, általános beosztás, talajalakulás, járhatóság és áttekintés, vizek, éghajlati és egészségügyi viszonyok, közlekedési eszközök (járhatóság, vasutak és közúti

vasutak, műutak, utak és közlekedési eszközök), lakosság, lakhatósági és elszállásolási viszonyok, alkotmány, közigazgatás, segélyforrások (földmivelés, állattenyésztés stb.), ivóvízviszonyok, erődítések.

b) A földrajzi elemek (magas hegység, karszt, síkság) befolyása a hadviselésre általában, még pedig a szervezés, felszerelés, földérintés, biztosítás, menetek, harc, elszállásolás, élelmezés, utánszállítás tekintetében.

Megjegyzés:

A harcászati feladatok egy része a megbeszélte hadszínhelyekre vonatkozzék.

A katonai földrajz oktatása számos vázlat kiadása által támogatandó.

VII. Hadtörténelem.

1. Tancél.

Általános tájékoztatás a nagy háború jelenségeiről, a nagy viszonyok és a hadtörténelem tanulmányozása iránti helyes felfogás felébresztésére.

2. A tananyag terjedelme.

A) *Valamely háború tanulmányozásánál figyelembe veendő tényezők:*

a) Általános politikai helyzet (a politika befolyása a háborúra), a hadviselő hatalmak belső viszonyai, a háború okai, a háború céljai, ezeknek összefüggése a hatalmi eszközökkel.

b) A hadviselő hatalmi eszközei, szövetségesek, védőrendszerek, a hadseregek nagysága, a háborúra készenlétbe helyezett erők viszonya a hadsereg összerejéhez, a véderő tagozása nagyban, fegyverzet, felszerelés, kiképzés; a háború előkészítése, hírek szerzése a háború megkezdése előtt.

c) A földrajzi tényezők méltatása, a térvizonyok befolyása a háborúra.

d) Az erkölcsi tényezők, a vezető személyek jelleme, a tisztikar szelleme, a főhadiszállás összeállítása, a hadviselés erőteljessége.

e) Általános haditerv, hadműveleti terv.

f) Felyonulás.

g) Földérintés és leplezés.

h) Hadseregmozdulatok, menetechiquier, a hadművelet fogalma, hadműveleti vonal, átkarolás, megkerülés, áttörés. Az újkori tömeghadseregek, valamint a folyók és a hegységek befolyása a hadseregek mozgására.

i) Záró-erődvonalakért vívott harc.

k) A várak fontossága a háborúban.

l) A hadseregek fenntartása, elszállásolás, utánszállítás (hadtápügy).

m) A csata: előnyomulás, fejlődés, vezetés, tartalékok.

n) Üldözés, visszavonulás.

o) A háború befejezése.

B) Mindezen előzőleg felsorolt mozzanatok a Napoleon által viselt háborúk időszakából és az újabb, valamint a legújabb időből vett különböző hadtörténelmi példákon vagy rövid hadjáratok időszakok (egyes hadműveletek) segítségével magyarázandók meg.

Valamennyi példánál kiemelendő a földrajzi elemek, valamint a szervezés, fegyverzet és felszerelés befolyása a hadművelési, illetőleg a harcászati cselekményre.

Megjegyzés:

Egyes nagyobb vázlatok, fali táblák alakjában, érthetőbbé és rövidebbé tehetik a szóbeli fejtegetéseket.

Célszerű lesz, ha a harcászat tanára a kiválasztott példák közül egyes harcokat, vagy ezekből egyes részeket kiemel és azokat a mostani harcászat és fegyverhatás figyelembe vétele mellett megbeszéli.

VIII. Élelmezésügy.

1. Tancél.

Háborúban a rendezett élelmezés jelentőségének és emellett a csapat részéről a hathatós támogatás szükségének megértése, a háborúban előírt élelmező utasítás legfontosabb határozványainak ismeretére alapítva.

2. A tananyag terjedelme.

Alapelvek az élelmezésre háborúban: A helyszínen megszerelhető készletekből való élelmezés; utánszállítás, vétel, harácsolás útján való élelmezés.

Élelmező szolgálat a csapatoknál háborúban: Élelmi illetmények, élelmezési felszerelés, közegek az élelmezési szolgálat ellátására, a csapat-, osztály- és alosztályparancsnokok hatásköre, a napi élelmi szükségletek megszerzése, az élelmicikkek felszervezése és kiosztása a csapattesteken belül az alosztályoknak, a csapatok közreműködése a kenyérkészítésnél, vágatási üzem, főzés, mozgó konyhák.

A csapatok élelmezése a mozgósítási állomásokon, a felvonulási körletbe való szállítás alatt, a felvonulási körletben és a hadműveletek alatt.

A hadosztály és a hegyi dandár élelmező intézetei, ezek rendeltetése, felszerelése és teljesítő képessége, a hadosztály (dandár) élelmező tiszt állása, a csapatok és a hadosztály (hegyi dandár) élelmező intézetei közötti kölcsönös viszony.

Megjegyzés:

Az ide tartozó megbeszélések a harcászati és harctéri szolgálatból kidolgozandó feladatokhoz kapcsolandók, mire nézve a harcászat tanára e tantárgy tanárával egyetértőleg járjon el.

IX. Katonai egészségügy.

1. Tancél.

Az egészségügyi szolgálat ismerete a csapattesteknél és azon összefüggés megértése, melyben ez a hadosztály egészségügyi eszközeivel áll.

Az egészségtan elveinek ismertetése, amennyire ez a csapattiszt részére szükséges.

2. A tananyag terjedelme.

a) Tábori egészségügyi szolgálat.

Bevezetés: Az újkori kézi lőfegyverek hatása az emberi szövetekre. A sebkötözés fontossága a csatatéren. A sebkötöző csomagok és ezek alkalmazása. Az aszepszis és antiszepszis elvei.

Egészségügyi szolgálat hosszabb ideig tartó laktáborozások alkalmával.

Egészségügyi szolgálat menetek alatt.

Egészségügyi szolgálat harc alatt. Egészségügyi előgondoskodások a csapattesten belül a harcok előestéjén.

Intézkedés a csapatok egészségügyi eszközeivel a harcbalépéskor (tervszerű támadás, védelem, találkozási harc).

A csapategészségügyi személyzet tevékenysége a harc alatt, a segélyhelyek célja és működése.

Általános elvek a hadosztályegészségügyi intézet egyes részeinek alkalmazására és rendeltetésére nézve, a harc alatt és a döntés után.

A csatatér átkutatása.

b) Katonai egészségtan.

Bevezetés: A katonai egészségtan feladatai, annak jelentősége a katonák egészségének fenntartására békében és háborúban.

A táplálkozás. Ennek általános elvei a katona táplálkozásának megítélése egészségügyi szempontból békében és háborúban.

Az élvezeti cikkekről: tea, kávé, dohány, alkohol, ezeknek hatása. Vizzel való ellátás, a jó ivóvíz tulajdonságai, a víz megtisztítása, szűrése.

Egészségtani rendszabályok menetek alatt. Menetbetegségek, lábfeltörés, bőrápolás, nap-szurás, hőség, elővigyázati rendszabályok a menet előtt és menetközben. Első segély életveszélyes balesetek alkalmával. Mesterséges légzés.

Fertőző betegségek. Óvórendszabályok a fertőző betegségek ellen békében és háborúban. Fertőtlenítés, ennek módjai.

Megjegyzés:

A tábori egészségügyi szolgálat a harcászati feladatokkal kapcsolatban beszélendő meg.

X. Jogismeretek.

1. Tancél.

Általános áttekintés a nemzetközi jog- és forgalmi élet alapelveiről; az osztrák-magyar monarchia államjogi viszonyai.

A katonai bűnperendtartás áttekintése; egyes, a tisztet érintő jogi kérdések.

2. A tananyag áttekintése.

a) Nemzetközi jog.

Rövid történeti áttekintés, a keleti kérdés és a berlini egyezmény kiemelése mellett.

A nemzetközi kiegyezési és kényszereszközök.

Választott bíróságok döntései. A genfi egyezmény. A hágai konferencia. A londoni tengerjogi konferencia.

A háboru fogalma és a hadijog alapvonalai.

b) Közjog.

Magyarország és Ausztria államjogi viszonyainak rövid áttekintése.

c) Katonai büntetőjog.

A katonai bűnperendtartás elvei, a tiszt bírói működései, a fegyverhasználat joga.

d) Különfélék.

Az uzsora, váltók kiállítása, a tiszt adókötelessége. Házassági jog, örökösödési jog, tartásdíjak.

Megjegyzés:

E tantárgy megbeszélései lehetőleg példák által világítandók meg.

W. kir. Zrínyi Miklós Akadémia
könyvtára
Pécs.

LUDOVKA AKADEMIA
KÖNYVTÁRA.

Livatalból 1931.

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84715619

